

Sygn. akt IC 429/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodniczący: SSO Jerzy Habaj

Protokolant: Katarzyna Drożdż

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2014 r. w Świdnicy

sprawy z powództwa E. K.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

o stwierdzenie nieważności uchwały

I. powództwo oddała;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów proce

Sygn. akt I C 429/14

UZASADNIENIE

E. K.wniósł przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w W.o stwierdzenie nieważności uchwały Rady Nadzorczej pozwanej nr (...)z 23 maja 2013 roku wprowadzającej załącznikiem nr(...) Regulamin rozliczania kosztów energii cieplnej w Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w W., a ponadto o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód jest członkiem pozwanej spółdzielni mieszkaniowej.

Bezsporne

Rada Nadzorcza pozwanej w dniu 26 maja 2011 roku podjęła uchwałę nr (...) w sprawie zatwierdzenia rozliczania kosztów energii cieplnej w Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w W..

Zgodnie z:

- § 1 uchwały: Rada Nadzorcza postanowiła zatwierdzić regulamin rozliczania kosztów energii cieplnej w Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w W.stanowiący załącznik nr (...) do tej uchwały;
- § 3 uchwały: weszła ona w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązywania od sezonu grzewczego 2011/2012.

Dowód:

- kopia uchwały nr(...) – k. 36

W dniu 23 maja 2013 roku odbyło się posiedzenie Rady Nadzorczej pozwanej. Przedmiotem obrad było m.in. podjęcie uchwał w sprawie:

- zatwierdzenia zmian do Regulaminu rozliczania kosztów energii ciepłej w Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w W.zatwierdzonego uchwałą nr (...) z dnia 26 maja 2011 roku;
- zatwierdzenia Regulaminu rozliczania kosztów energii ciepłej w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. obowiązującego od sezonu grzewczego 2013/2014.

W toku posiedzenia Rada Nadzorcza jednogłośnie podjęła obie uchwały.

Zgodnie z:

- uchwałą nr (...):
- Rada Nadzorcza postanowiła zatwierdzić zmiany do Regulaminu rozliczania kosztów energii ciepłej w Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w W.zatwierdzonego uchwałą nr (...) do tej uchwały (§ 1);
- Rada Nadzorcza postanowiła zatwierdzić Regulamin rozliczania kosztów energii ciepłej w Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w W., zawierający zamiany o których mowa w § 1 – w brzmieniu stanowiącym załącznik nr (...)do niniejszej uchwały (§ 2);
- weszła ona w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązywania od sezonu grzewczego 2012/2013 (§ 3).
- uchwały nr (...):
- Rada Nadzorcza postanowiła zatwierdzić Regulamin rozliczania kosztów energii ciepłej w Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w W., stanowiący załącznik nr(...)do niniejszej uchwały (§ 1);
- uchwała ta weszła w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązywania od sezonu grzewczego 2013/2014 (§ 2).

Dowód:

- kopia uchwały nr (...) wraz z załącznikiem – k. 24 – 26
- kopia uchwały nr (...) wraz z załącznikiem – k. 66 – 77
- kopia protokołu nr (...) – k. 78 – 85

Pozwana po podjęciu powyższych uchwał dokonała rozliczeń indywidualnych za sezon (...)uwzględniając zasady rozliczeń wprowadzone uchwałą Rady Nadzorczej pozwanej nr (...)do uchwały nr (...). Zgodnie z tym rozliczeniem w przypadku powoda salda ustalone na podstawie tych uchwał były ujemne, przy czym według pierwszej uchwały wynosiło ono – 846,76 zł, a według drugiej – 879,40 zł.

Dowód:

- analiza wyników rozliczeń indywidualnych za sezon 2012/2013 – k. 97

W przypadku powoda za sezon grzewczy 2012/2013 z tytułu kosztów energii ciepłej powstała niedopłata, którą E. K. uiścił na rzecz pozwanej.

Bezsporne

Ustaleń faktycznych dokonano na podstawie okoliczności bezspornych oraz dokumentacji przedłożonej przez strony, której autentyczność nie była kwestionowana. Sąd pominął dowód z przesłuchanie w charakterze strony Prezesa Zarządu pozwanej spółdzielni, gdyż przeprowadzenie tego dowodu nie było konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo podlega oddaleniu.

Powód w niniejszym postępowaniu żąda stwierdzenia nieważności uchwały Rady Nadzorczej pozwanej na podstawie art. 189 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem można żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Obecnie na gruncie powołanego przepisu ugruntowany jest pogląd, iż interes prawny istnieje co do zasady jedynie, gdy potrzeba zaspokojenia ochrony prawnej powoda może zostać dokonana przez samo ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. W wyroku z dnia 15 marca 2002 r., II CKN 919/99, Lex nr 54376, Sąd Najwyższy wskazał, że skuteczne powołanie się na interes prawny wymaga wykazania, iż oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie, wynikające z błędnego przekonania co do przysługiwania powodowi określonych uprawnień, ryzyko naruszenia w przyszłości jego praw. W przypadku gdy dojdzie już do naruszenia prawa, w związku z którym powodowi służy roszczenie o świadczenie (danie, czynienie, zaniechanie, znoszenie), wyłączona jest możliwość skutecznego wystąpienia z powództwem o ustalenie, skoro sfera podlegająca ochronie jest w takiej sytuacji szersza, a rozstrzygnięcie o różnicy zdań w stanowiskach stron nabiera charakteru przesłankowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2004 r., II CK 125/03, OSP 2005/2/23, uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1993 r., III CZP 171/93, OSNCP 1994/7-8/149 i uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 1995 r., III CZP 179/94, OSNCP 1995/5/76). W razie istnienia sporu co do wysokości świadczenia – przy bezspornej zasadzie tego świadczenia – niedopuszczalne jest powództwo o ustalenie (art. 189), chyba że powód wykaże, iż z zarzucanego naruszenia prawa mogą wynikać dla niego dalsze skutki prawne w przyszłości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 1998 r., I CKN 636/97, OSNC 1999/1/14). Interes prawny w omawianym żądaniu ustalenia na podstawie art. 189 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy powód w innej drodze (procesie o świadczenie, o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego lub poprzez uzyskanie orzeczenia o charakterze deklaracyjnym) nie może osiągnąć w pełni ochrony swoich praw.

W powództwach ustalających Sąd zobowiązany jest zbadać w pierwszej kolejności, czy istnieje interes prawny w wytoczeniu określonego powództwa i dopiero po potwierdzeniu jego istnienia ustalić prawdziwy stan rzeczy, tj. przejść do oceny ważności kwestionowanego prawa lub stosunku prawnego. W tym sensie interes prawny decyduje o skuteczności powództwa, którą należy odróżnić od jego zasadności. Tak więc interes prawny w sprawie o ustalenie stosunku prawnego lub prawa nie decyduje wprost o zasadności powództwa, a jedynie warunkuje możliwość badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, że dany stosunek prawny lub prawo istnieje. Można zatem powiedzieć, że ustalenie interesu prawnego otwiera tylko osobie zainteresowanej możliwość wykazania swoich racji co do istnienia stosunku prawnego lub prawa.

Zgodnie z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. powoda obciąża obowiązek udowodnienia okoliczności z których wywodzi skutki prawne. Zasada ta obowiązuje także w przypadku żądania udzielenia ochrony prawnej na podstawie art. 189 k.p.c. Powód w tym przypadku ma obowiązek wykazania faktów uzasadniających jego interes prawny, o którym mowa w tym przepisie.

Z uzasadnienia pozwu wynika, że powód nieważności spornej uchwały dopatruje się w jej sprzeczności z art. 45a ust. 9 i 10 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne. Zgodnie z powołanymi przepisami właściciel lub zarządca budynku wielolokalowego dokonuje wyboru metody rozliczania całkowitych kosztów zakupu ciepła na poszczególne lokale mieszkalne i użytkowe w tym budynku, tak aby wybrana metoda, uwzględniając współczynniki wyrównawcze zużycia ciepła na ogrzewanie, wynikające z położenia lokalu w bryle budynku przy jednoczesnym

zachowaniu prawidłowych warunków eksploatacji budynku określonych w odrębnych przepisach, stymulowała energooszczędne zachowania oraz zapewniała ustalanie opłat, o których mowa w ust. 4, w sposób odpowiadający zużyciu ciepła na ogrzewanie i przygotowanie ciepłej wody użytkowej (ust. 9). Właściciel lub zarządca budynku wielolokalowego wprowadza wybraną metodę, o której mowa w ust. 9, w formie wewnętrznego regulaminu rozliczeń ciepła przeznaczonego na ogrzewanie tego budynku i przygotowanie ciepłej wody użytkowej dostarczanej centralnie poprzez instalację w budynku, zwanego dalej "regulaminem rozliczeń"; regulamin rozliczeń podaje się do wiadomości osobom, o których mowa w ust. 2, w terminie 14 dni od dnia jego wprowadzenia do stosowania (ust. 10). Z kolei w myśl ust. 2 art. 45a powołanej ustawy opłaty, o których mowa w ust. 1, z uwzględnieniem udzielonych odbiorcy upustów i bonifikat, stanowią koszty zakupu paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła dostarczanych do budynku, w którym znajdują się lokale mieszkalne i użytkowe, zamieszkałe lub użytkowane przez osoby niebędące odbiorcami.

Odbiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne jest natomiast każdy, kto otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym (art. 3 pkt 13 powołanej ustawy).

Jak powyżej wskazano, oceniając zasadność niniejszego powództwa w pierwszej kolejności, przed rozważaniem, czy kwestionowane prawo lub stosunek prawny jest nieważne, należy ustalić, czy osoba występująca z takim żądaniem ma interes prawny w uzyskaniu takiego rozstrzygnięcia, a w tym, czy istnieją okoliczności świadczące o braku takiego interesu.

Powód w piśmie z dnia 10 kwietnia 2014 roku wskazał, że zaskarżona uchwała wpływa na jego prawa i obowiązki, gdyż „stwarza stan niepewności prawnej co do jej poprawności legislacyjnej”. Uzasadniając to stanowisko wskazał, że w jego ocenie, kwestionowana uchwała utraciła swój byt prawny w kilka godzin po jej podjęciu, gdyż Rada Nadzorcza tego samego dnia podjęła uchwałę nr(...). Na jej podstawie zatwierdzono regulamin rozliczania kosztów energii cieplnej na sezon grzewczy 2013/2014. Ponadto podniósł on, że rozstrzygając o istnieniu jego interesu prawnego, Sąd powinien uwzględnić także interesy innych członków pozwanej spółdzielni, gdyż w rozliczeniu sezonu grzewczego 2012/2013 powstały bardzo duże niedopłaty wśród wielu członków.

Powód uważa zatem, że uchwała nr (...) istniała w obrocie prawnym wyłącznie do czasu podjęcia kolejnej chronologicznie uchwały, i z tego względu nie wiadomo, czy na jej podstawie mogło nastąpić rozliczenie za sezon grzewczy 2012/2013. Ponadto, w jego ocenie, dla przyjęcia jego interesu prawnego, znaczenie powinien mieć także interes prawny osób fizycznych nie występujących w niniejszym postępowaniu.

Na powyższej podstawie należało uznać, że powód nie wykazał, aby miał interes prawny w ustaleniu nieważności kwestionowanej uchwały, ponieważ swoich praw może on dochodzić w innym postępowaniu.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że powód błędnie przyjmuje, iż rozstrzygając powyższą kwestię powinno kierować się stanowiskiem wyrażonym w wyroku Sądu Najwyższego z 15 lipca 2010 roku, sygn. akt IV CSK 24/10, OSNC 2010/3/30. W orzeczeniu tym wskazano, że każdy członek spółdzielni mieszkaniowej ma interes prawny we wniesieniu powództwa o stwierdzenie niezgodności z prawem uchwały walnego zgromadzenia. Potrzeba szerokiego rozumienia interesu prawnego prowadzi do wniosku, że ma go także podmiot, na którego prawa lub obowiązki w jakimś zakresie może wpłynąć istnienie lub nieistnienie prawa przysługującego innym podmiotom lub stosunku prawnego łączącego inne podmioty. Ustalenie interesu prawnego otwiera tylko osobie zainteresowanej możliwość wykazania swoich racji co do istnienia stosunku prawnego lub prawa. Jeśli uchwała jest nieważna, to każdy członek spółdzielni ma interes prawny w tym, aby ją podważyć, zwłaszcza gdy nie podważają jej na drodze prawnej powołane do kontroli organa spółdzielni. Jeśli członek spółdzielni ma prawo zaskarżyć uchwałę wytaczając powództwo o jej uchylenie (art. 42 § 3 i 4 Prawa Spółdzielczego), to oczywisty się staje jego interes prawny we wniesieniu powództwa ustalającego (art. 189 k.p.c.), mającego taki sam cel unicestwienia uchwały sprzecznej z prawem.

Sąd Najwyższy w tym orzeczeniu przyjął szerokie rozumienie interesu prawnego pozwalającego występować z powództwem o stwierdzenie nieważności. Jednakże nie można pomijać tego na kanwie jakiego stanu faktycznego pogląd taki został wyrażony. Mianowicie w sprawie tej powodowie wniosli o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia członków spółdzielni mieszkaniowej w sprawie uchwalenia zasad i wysokości wynagrodzeń dla

członków rady nadzorczej takiej spółdzielni. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że źródłem interesu prawnego powodów jest członkostwo w Spółdzielni. Z tego członkostwa płynęło ich uprawnienie do uczestnictwa w walnym zgromadzeniu, z którego skorzystali na podstawie powołanych w zaskarżonym wyroku przepisów Prawa spółdzielczego i ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, a zwłaszcza art. 83 tej ustawy. Uczestnictwo w zgromadzeniu dało prawo do głosowania nad podejmowanymi uchwałami. Dalej Sąd ten zauważył, że w razie niegodzenia się z ważnością podjętych uchwał, z praw członkowskich wynikało uprawnienie do ich podważania. Interes prawny członka spółdzielni w takim sprzął się zatem z interesem samej spółdzielni, w której uchwały powinny być podejmowane legalnie i powinny być ważne. Jeśli uchwała jest nieważna, to każdy członek spółdzielni ma interes prawny w tym, aby ją podważyć, zwłaszcza gdy nie podważają jej na drodze prawnej powołane do kontroli organy spółdzielni. Jeśli członek spółdzielni ma prawo zaskarżyć uchwałę wytaczając powództwo o jej uchylenie (art. 42 ust. 3 i 4 Prawa spółdzielczego), to oczywisty staje się jego interes prawny we wniesieniu powództwa ustalającego (art. 189 k.p.c.), mającego taki sam cel unicestwienia uchwały sprzecznej z prawem. Sąd Najwyższy wskazał na tej podstawie, że z samego faktu członkostwa w spółdzielni mieszkaniowej jej członkowie, mający prawo udziału w walnym zgromadzeniu członków Spółdzielni, mają interes prawny we wniesieniu powództwa o stwierdzenie niezgodności z prawem uchwały podjętej przez walne zgromadzenie tej spółdzielni. W takiej sytuacji członek spółdzielni nie ma innej możliwości kwestionowania uchwały sprzecznej z prawem, a o jego interesie decyduje członkostwo w spółdzielni. Tak więc wtedy tylko powództwo o stwierdzenie nieważności może w definitywny sposób zakończyć jakiś spór co do ważności czynności prawnej.

W niniejszej sprawie o braku interesu prawnego powoda świadczy przede wszystkim to, że swoich praw może on dochodzić w toku innego postępowania. Spór stron dotyczy zasadności ustalania przez pozwaną rozliczenia na podstawie kwestionowanej uchwały. Koncentruje się on zatem na prawach majątkowych powoda, tj. opłatach ponoszonych przez niego tytułem kosztów energii cieplnej w sezonie grzewczym 2012/2013. Co do wysokości tych kosztów względem niego, to jeżeli nie zgadza się on z dokonanym rozliczeniem, a w konsekwencji także obowiązkiem dokonania dopłaty, to może wystąpić o jej zwrot, gdyż – co nie jest sporne – już uiścił ją na rzecz pozwanej. W takim postępowaniu właściwy sąd badałby zasadność wyliczenia tej kwoty, w tym ważność uchwały, gdyż na podstawie art. 58 § 1 k.c. z urzędu zobowiązany byłby do zbadania ważności kwestionowanej uchwały przez pryzmat wskazanych przez powoda uregulowań Prawa energetycznego. Stwierdzenie tej kwestii w niniejszym postępowaniu tworzyłoby prejudykat dla takiego postępowania, a nie taki jest cel powództwa z art. 189 k.p.c. Sąd nie badał zatem tego, czy na podstawie kwestionowanej uchwały doszło do wprowadzenia nowego regulaminu, czy też nastąpiło tylko doprecyzowanie pewnych kwestii związanych z określeniem metody dokonywania rozliczeń. Ocena w tym zakresie wkraczałaby bowiem w ocenę zasadności powództwa, w sytuacji, gdy powód nie wykazał swojego interesu prawnego w ustaleniu nieważności uchwały.

Ponadto należy wskazać, że w związku z kwestionowaną uchwałą nie ma już możliwości powstania sporu w przyszłości. Z jej treści wynika, że dotyczy ona rozliczenia za sezon grzewczy 2012/2013. Stąd nie można zgodzić się z powodem, że uchwała ta ma wpływać na jego obowiązki w ten sposób, że „stwarza stan niepewności co do poprawności legislacyjnej”, gdyż Rada Nadzorcza pozwanej na tym samym posiedzeniu uchwalila kolejną uchwałę, na podstawie, której zatwierdziła regulamin rozliczania kosztów energii cieplnej w Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w W.obowiązującego od sezonu grzewczego 2013/2014. Nie może tu być mowy o obowiązywaniu kwestionowanej uchwały przez kilka godzin. Obie uchwały dotyczyły bowiem różnych okresów grzewczych, tj. sezonu 2012/2013 oraz sezonu 2013/2014. W przypadku uchwały nr (...) Rada Nadzorcza postanowiła po prostu wprowadzić nowy regulamin w porównaniu do poprzednich sezonów grzewczych. Z tego względu kwestionowana uchwała wcale nie utraciła mocy odnośnie dokonywania rozliczeń za sezon grzewczy 2012/2013 i nadal powinna być ona stosowana do rozliczeń kosztów energii cieplnej za ten sezon. Inną kwestią jest natomiast ważność tej uchwały ze względu na jej ewentualną sprzeczność z powołanymi przepisami ustawy Prawo energetyczne. Oceną tego zagadnienia w niniejszym postępowaniu Sąd jednak nie zajmował się z przyczyn powołanych powyżej.

Podstawą dla ustaleń co do istnienia interesu prawnego powoda nie może być także ewentualny interes prawny innych członków pozwanej spółdzielni nie występujących w niniejszym postępowaniu, na co wskazuje on w swoim piśmie z dnia 10 kwietnia 2014 roku. Osoby te mogą bowiem same dochodzić ochrony swoich praw.

Uwzględniając powyższe orzeczono jak w pkt I wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 490) zasądzać od powoda na rzecz pozwanej 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.